

№ 335/24 від 26.04.2024

**Комітет з питань організації державної
влади, місцевого самоврядування,
регіональної розвитку та містобудування**

**Міністерство розвитку громад, територій
та інфраструктури України**

**Міністерство захисту довкілля та
природних ресурсів України**

Державне агентство лісових ресурсів

Державна регуляторна служба України

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

*Щодо неприпустимості
порушення прав та законних інтересів
місцевого самоврядування*

18 квітня 2024 року в Українському кризовому медіа-центрі Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація об'єднаних територіальних громад» провела обговорення на тему: «Захист прав територіальних громад на землі лісогосподарського призначення», участь у якому взяли представники державних установ, органів місцевого самоврядування, Всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування, а також експерти з земельних та лісових питань.

За результатами обговорення Всеукраїнська Асоціація ОТГ збрала та систематизувала озвучені рекомендації від громад - членів Всеукраїнської Асоціації ОТГ, а саме:

Сергіївська громада, Полтавської області

ПРОБЛЕМИ:

1. Віднесення несформованих самозаліснених ділянок до земель державної власності є дискримінаційною нормою, адже зараз немає чіткого розмежування земель лісогосподарського призначення.
2. Положення законопректу унеможливають існування комунальних лісів взагалі. А це веде до ускладнення чи навіть унеможливає розвиток комунікацій та інфраструктури громади на цих територіях, якщо вони будуть віднесені до державних земель (будівництво і обслуговування доріг, водогонів, розвиток рекреації, «зеленого туризму»).
3. В Сергіївській громаді всі соціальні установи опалюються твердим паливом, яке заготовляється власними силами і має низьку собівартість. Закупівля в держлісгоспах значно підвищує витрати на опалення об'єктів. Робота комунальних господарств також - це додаткові робочі місця.

4. Монопольне привілейоване становище ПАТ «Ліси України» є шкідливим також для економіки України.
5. Порушуються принципи децентралізації та інтереси територіальних громад, які зацікавлені та спроможні вести лісогосподарську діяльність.

ПРОПОЗИЦІЇ:

- Формування земельних ділянок лісогосподарського призначення за обов'язкового погодження ОМС.
- Передбачати можливість спеціалізованим комунальним підприємствам мати в постійному користуванні землі лісогосподарського призначення.
- Залишити без змін терміни закінчення інвентаризації державних лісогосподарських підприємств, для чіткого бачення картини землекористування.

Теофіпольська громада, Хмельницької області

ПРОБЛЕМИ:

З метою організації заходу щодо захисту прав громад на землі лісогосподарського призначення пропоную обговорити проблему позбавлення права використання земель комунальними лісогосподарськими підприємствами у користь державного підприємства «Ліси України», ігнорування інтересів громади з боку ОВА, суду і т.д.

Також пропоную обговорити шляхи та способи збереження не проінвентаризованих лісових (самозаліснених) земель у розпорядженні органів місцевого самоврядування з напрацюванням відповідних методичних рекомендацій.

Крім того, вважаю, що варто обговорити питання забезпечення комунальних підприємств лісогосподарською технікою та спеціальним обладнанням, в тому числі для вторинної переробки лісопродукції, а також підготовки кваліфікованих фахівців лісового господарства у зв'язку виниклим дефіцитом відповідних кадрів на ринку праці.

Пропозиції: внести зміни у підпункт в) пункт 24 Перехідних положень ЗКУ, встановивши, що у комунальній власності залишаються землі, які використовуються комунальними підприємствами відповідно до чинних матеріалів лісовпорядкування (для усунення колізії у положеннях: підпункту «в» пункту 24 Перехідних положень ЗКУ; пункту 5 Прикінцевих положень ЛКУ; пункту 3 Прикінцевих та перехідних положень ЗУ від 6 вересня 2012 року № 5245- VI).

Дозволити проведення заліснення земельних ділянок площею до 50 гектарів без оцінки впливу на довкілля.

Проаналізувати державне замовлення на працівників сфери лісового господарства, за потреби рекомендувати збільшити таке замовлення.

Передбачити/ збільшити підтримку розвитку діючих лісогосподарських підприємств.

ПРОПОЗИЦІЇ:

1. Внести зміни до підпункту в) пункту 24 Перехідних положень Земельного кодексу України, щоб забезпечити, що землі, які використовуються комунальними підприємствами за чинними матеріалами лісовпорядкування, залишаються у комунальній власності, тим самим вирішуючи колізію у законодавчих положеннях.

2. Дозволити проведення заліснення на земельних ділянках до 50 гектарів без необхідності проведення оцінки впливу на довкілля, що сприятиме збільшенню лісових насаджень та екологічній стабільності регіону.

3. Переглянути державне замовлення на фахівців у сфері лісового господарства і, за потреби, збільшити кількість замовлень, забезпечивши кваліфікованими кадрами галузь, а також збільшити підтримку розвитку діючих лісогосподарських підприємств для підвищення їхньої продуктивності та ефективності.

Конятинська громада, Чернівецької області

ПРОБЛЕМИ:

Конятинська територіальна громада надсилає Вам проблемні питання:

1. Зміна ставки податків за 1 гектар лісових земель.
2. Рентна плата головного користування до місцевого бюджету.
3. Виготовлення технічної документації на право власності лісових земель.

ПРОПОЗИЦІЇ:

1. Створення умов поглибленої переробки лісової деревини на території громад, де проводиться вирубка .

2. Можливість передачі лісів АПК до території громад (колгоспні ліси);

Територія Конятинської сільської територіальної громади становить 12171 га., з якої 72,3% або 8800 га. займають лісові землі, які перебувають у користуванні лісогосподарських підприємств.

Вперше Законом України від 10.07.2018 р. №2497-VIII, який набрав чинності 15.08.2018, внесені зміни до ст. 273 ПКУ, відповідно до яких лісові землі підлягають оподаткуванню земельним податком. Зокрема, доповнено пунктом "273.3. Ставки податку за один гектар лісових земель встановлюються відповідно до статей 274 та 277 цього Кодексу".

Відповідно до пункт 1 статті 277 ставка податку за земельні ділянки, розташовані за межами населених пунктів, встановлюється у розмірі не більше 5 відсотків від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області, а для сільськогосподарських угідь - не менше 0,3 відсотка та не більше 5 відсотків від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі по Автономній Республіці Крим або по області.

Враховуючи зазначені зміни, громади мали право встановлювати ставку податку за такі землі до 5 відсотків. Зокрема, рішенням XIV сесії VIII скликання №312-14/18 від 14.09.2018р. Конятинської сільської ради була прийнята ставка податку у розмірі 1%.

Але вже Законом України від 23 листопада 2018 року №2628-VIII внесено зміни до ПКУ та пункт 1 статті 277 викладено у новій редакції, яким ставка податку для лісових земель встановлюється у розмірі не більше 0,1% від нормативної грошової оцінки площі ріллі по області, таким чином обмежуючи громади у рішеннях щодо встановлення ставок податку за лісові землі.

Станом на 01 січня 2023 року вартість 1 га ріллі в Чернівецькій області становить 33264,00 грн., відповідно земельний податок 1 гектара лісових земель становить 33,26 грн.

До бюджету Конятинської громади надійшло податку від лісогосподарських підприємств за лісові землі у 2019 році - 214,1 тис.грн., 2020 році - 239,3 тис.грн., 2021 році - 255,3 тис.грн., 2022 році - 332,5 тис.грн., 2023 році - 283,6 тис.грн..

Одночасно з цим, установи та заклади користуються продукцією лісових господарств, зокрема щорічно закуповуються дрова. У 2019 році придбано дров на загальну суму 325,0

тис.грн., 2020 році - 357,9 тис.грн., 2021 році - 386,3 тис.грн., 2022 році - 502,9 тис.грн., 2023 році - 806,8 тис.грн..

Провівши детальний аналіз надходження за землі Конятинської громади, бачимо наступне, що звичайні фізичні особи (громадяни) оплачують за 1 га. землі більше чим за землі лісів, зокрема за ОЖБ - 900 грн., ОСГ - 71,41 грн., землі комерційного призначення - 1250,00грн., сінокоси - 214 грн., пасовища- 59,00грн.. В середньому за 1 га. сплата громадянами становить 228 грн., що є нерівноцінним з оплатою за лісові землі, які є більш прибутковими чим інші землі громади.

Для прикладу, якби громада володіла такою кількістю не лісових земель, а:

1. Ріллею, то доходи до бюджету при середній ставці податку становили б 8781,7 тис.грн. (33264 грн. x 3 % x 8800га).
2. Багаторічними насадженнями - доходи б складала 16562,8 тис.грн. (62738 грн. x3%x 8800 га).
3. Сіножатями чи пасовищами - 1466,8 тис.грн. (5556 грн. x 3% x 8800 га).

Хотілося б щоб переглянуто було, також відсоток розподілу між бюджетами рентної плата за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування, а саме можливість більшого відсотка зарахування в місцеві бюджети, що дозволить зменшити ризик незабезпеченості захищених статтів видатків та дозволити більшого розвитку для гірських громад. Аналіз надходження коштів по Конятинській ТГ станом на 31.12.2023 р.

Цільове призначення землі	Площа	Плата за 1 га ,грн я	Надійшло за 2023 рік ,грн	Примітка
ОЖБ	319,38	Середня по зонах- 900,00	«Земельний податок з фізичних осіб» - 337 738,03	
ОСГ	587,84	Загальна по громаді - 71,41		
Паї	1327,52	Загальна по громаді - 99,79		
Комерція		Залежить від зони та Кф використання землі (1; 1,2; 2,5)	«Земельний податок з юридичних осіб»- 20 200,18	
Сінокоси	224,85	Загальна по громаді- 214,00	«Орендна плата з фізичних осіб»- 391 918,14	
Пасовища	826,80	Загальна по громаді -59,00		
Комерція	7,5126	Залежить відзони та Кф використання землі (1; 1,2; 2,5)		
Загальна площа (землі с/г та не с/г призначення)	3 293,90	Середня сплата за 1 га - 227,65 грн	Всього сплачено (землі с/г та не с/г призначення)- 749 856,35	
Дороги	77,60		Землі державної та комунальної власності	Не сплачується
Лісові землі '••' •«•	8799,50	Середня сплата за 1 га - 3'2,23 грн	Всього сплачено- 283 579,89	
Разом :	12			-

ПРОПОЗИЦІЇ:

- Підвищити можливості для поглибленої переробки лісової деревини безпосередньо на території громад, де проводиться вирубка, стимулюючи створення доданої вартості і підтримку місцевої економіки.
- Запровадити механізм передачі лісових ділянок, які використовуються АПК, до комунальної власності громад, щоб забезпечити краще управління та розподіл ресурсів на користь місцевих потреб.
- Переглянути законодавче регулювання щодо ставок податку та рентної плати за використання лісових ресурсів, з метою справедливого розподілу вигод між державним та місцевими бюджетами, особливо враховуючи високу економічну цінність лісових ресурсів для громад.

Овруцька громада, Житомирської області **ПРОБЛЕМИ:**

На території Овруцької міської територіальної громади створені і діють лісгосподарські підприємства комунальної форми власності, які забезпечують велику частку населення робочими місцями, сплачують податки, забезпечують дровами населення, яке потребує допомоги, і соціальні установи. Окрім цього, на землях, що перебувають у власності таких підприємств розташовані водопроводи, свердловини, через них пролягають дороги.

У зв'язку з можливістю прийняття Закону України «Про особливості власності в лісовій галузі та порядок утворення та діяльності спеціалізованого державного лісгосподарського акціонерного товариства «Ліси України», Овруцька міська територіальна громада, як і більшість громад Житомирської області, де значну частку в економіці займають саме лісгосподарські підприємства, опиниться у зоні ризику наступних негативних наслідків:

- монополізація ринку деревини;
- збільшення рівня корупції;
- зниження рентабельності галузі, сплата податків та платежів до бюджетів усіх рівнів;
- скорочення робочих місць працівників та надходжень податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів;
- банкрутство малих та середніх лісгосподарських виробників;
- нехтування соціальною складовою лісгосподарської діяльності;
- відсутність можливості підтримки забезпечення незахищених верств населення, військовослужбовців, членів їх сімей, учасників бойових дій, добровольців, полонених, членів їх сімей деревиною опалювальною;
- втрата можливості забезпечувати лісовими матеріалами військові частини, зменшення обороноздатності громади.

Шляхом вирішення проблеми є: - недопущення позбавлення територіальних громад права власності на земельні ділянки лісгосподарського призначення і входження їх до складу акціонерного товариства-монополіста;

- вжиття заходів щодо недопущення прийняття вищезазначеного Законопроекту;
- сприяння і підтримка розвитку окремих лісгосподарських підприємств комунальної власності задля сталого економічного і соціального розвитку територіальних громад Житомирської області.

ПРОПОЗИЦІЇ:

- недопущення позбавлення територіальних громад права власності на земельні ділянки лісогосподарського призначення і входження їх до складу акціонерного товариства-монополіста;
- вжиття заходів щодо недопущення прийняття вищезазначеного Законопроекту;
- сприяння і підтримка розвитку окремих лісогосподарських підприємств комунальної власності задля сталого економічного і соціального розвитку територіальних громад Житомирської області.

Міжгірська громада, Закарпатської області **ПРОБЛЕМИ:**

- Системні порушення права громади щодо власності на земельні ділянки лісогосподарського призначення;
- Наявність суперечних положень законодавства щодо чіткого розмежування державної та комунальної власності на земельні ділянки лісогосподарського призначення;
- Використання адмінресурсу, та вчинення тиску на громади у процесі оформлення права власності громад на земельні комунальної власності;
- Системні спроби позбавити права громади на землі комунальної власності, та здійснення законодавчого процесу без урахування зауважень та пропозицій громад, асоціацій та міжнародних організацій-партнерів, що грубо порушує принципи реформи децентралізації.

ПРОПОЗИЦІЇ:

- Виведення спільної позиції всіх асоціацій органів місцевого самоврядування та забезпечення визначення у правовому полі прав та законних інтересів громад на земельні ділянки лісогосподарського призначення;
- Правова підтримка та супровід громад Асоціацією у частині оформлення, закріплення та захисту права комунальної власності на землі лісогосподарського призначення за територіальними громадами;
- Залучення громадськості, незалежних організацій та міжнародних партнерів до процесу законодавчого закріплення прав комунальної власності за територіальними громадами.

Враховуючи вищевикладене, просимо врахувати запропоновані пропозиції від громад, захистити права та інтереси територіальних громад на землі лісогосподарського призначення. Окрім цього вкотре висловлюємо свою категоричну незгоду стосовно прийняття законопроекту, переходу земель лісогосподарського призначення комунальної форми власності до державної та передання до сфери управління одноосібно спеціалізованому державному лісогосподарському акціонерному товариству «Ліси України», відзначаємо недоцільність ухвалення законопроекту.

З повагою Голова
Всеукраїнської Асоціації ОТГ

Олександр КОРИННИЙ

СЕД АСКОД - Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація об'єднаних територіальних громад»
№ документа: 335/24
Дата реєстрації: 26.04.2024
Сертифікат: 5E984D526F82F38F04000004CFB57012A3FFA04
Дійсний з: 28.03.2024 11:23:20
Дійсний до: 28.03.2025 23:59:59
Підписувач: КОРИННИЙ ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ
Мітка часу: 26.04.2024 13:26:54